

УДК 351.811

О.С.Петренко,
ад'юнкт кафедри адміністративного діяльності
Національної академії внутрішніх справ

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ АВТОМОБІЛЬНОЇ ІНСПЕКЦІЇ У СФЕРІ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

У статті розглядаються питання діяльності працівників Державної автомобільної інспекції у сфері охорони громадського порядку та громадської безпеки. Проаналізовано сучасний стан такої діяльності й запропоновано заходи щодо її оптимізації.

Ключові слова: охорона громадського порядку та громадської безпеки, працівники Державної автомобільної інспекції, забезпечення безпеки дорожнього руху.

В статье рассматриваются вопросы деятельности Государственной автомобильной инспекции в сфере охраны общественного порядка и общественной безопасности. Проанализировано современное состояние такой деятельности и предложены меры по ее оптимизации.

Ключевые слова: охрана общественного порядка и общественной безопасности, работники государственной автомобильной инспекции, обеспечение безопасности дорожного движения.

Several issues of the activities of the State Traffic Police in the sphere of guarding public order and public security are considered. Analyses of the modern state of this activity is carried out and the proposals for further optimization of it are given.

Key words: guarding of public order and public security, members of the State Traffic Police, providing of traffic security.

Одним із основних завдань діяльності міліції в Україні є охорона громадського порядку та громадської безпеки, що передбачено Законом України "Про міліцію". У цьому повинні брати участь усі працівники органів внутрішніх справ України. Проте на практиці, у зв'язку з поділом міліції на підрозділи та окремі Департаменти, не всі працівники беруть участь у виконанні вказаного завдання.

Якщо ми візьмемо працівників Державної автомобільної інспекції, то на перше місце у своїй діяльності вони ставлять питання контролю за дотриманням правил та забезпеченням безпеки дорожнього руху. Питання охорони громадського порядку та громадської безпеки не завжди є першорядним в системі діяльності Державтоінспекції.

Разом з тим підрозділи Державтоінспекції мають головним завданням охорону громадського порядку та громадської безпеки. Тим більше, що нормативна база, яка визначає діяльність працівників Державної автомобільної інспекції, головним чином, виокремлює напрями діяльності Державтоінспекції саме в цій сфері.

В юридичній літературі останнього часу існують різні точки зору щодо ролі Державної автомобільної інспекції в охороні громадського порядку та громадської безпеки, але немає чітко визначених напрямів такої діяльності.

Метою цієї статті є визначення напрямів роботи працівників Державної автомобільної інспекції у сфері охорони громадського порядку та громадської безпеки та формування методів взаємодії цієї служби з іншими підрозділами, які мають працювати у зазначеній сфері.

Діяльність Державної автомобільної інспекції у сфері охорони громадського порядку та громадської безпеки визначена рядом нормативних документів. Серед них треба згадати Закони України “Про дорожній рух”, “Про перевезення небезпечних вантажів”, “Про автомобільний транспорт” “Про автомобільні дороги” [1,2,3,4]. Крім того, діяльність Державтоінспекції з охорони громадської безпеки та громадського порядку розглядалася в дисертаційних дослідженнях Гусарова С.М. [5], Долгополової М.М. [6], Подоляки О.М. [7], Гурія Т.О. [8], Єгупенко В.В. [9] та ряду інших вчених.

Разом з тим чіткого визначення функцій та завдань працівників Державної автомобільної інспекції щодо питань охорони громадського порядку та громадської безпеки в юридичній літературі ще не було. Нині складається враження, що працівники Державної автомобільної інспекції не беруть участі в охороні громадського порядку та громадської безпеки, а лише контролюють дотримання правил дорожнього руху.

Якщо проаналізувати діяльність Державної автомобільної інспекції, то основною функцією визначено забезпечення дотримання правил дорожнього руху та контроль за рухом транспортних засобів. Проте такі завдання є досить звуженими. У положенні про Державну автомобільну інспекцію зазначено, що працівники цієї служби здійснюють такі заходи як контроль за:

- дотриманням прав і обов’язків учасників дорожнього руху;
- організацією дорожнього руху;
- допуском громадян до керування транспортними засобами;
- реєстрацією та обліком транспортних засобів;
- перевезенням надгабаритних, великовагових та небезпечних вантажів;
- переобладнанням та експлуатацією транспортних засобів;
- підготовкою та підвищенням кваліфікації учасників дорожнього руху;
- технічним станом автомобілів та інших транспортних засобів;
- виконанням власниками автомобільних доріг та залізничних переїздів вимог безпеки дорожнього руху;
- виготовленням і застосуванням технічних засобів та автоматизованих систем керування дорожнім рухом;
- охороною довкілля від шкідливого впливу транспортних засобів [10].

Разом з тим якщо взяти закон України “Про міліцію”, то в статті 7 Державтоінспекція виокремлена в окремий підрозділ, завдання якого не визначено окремо, але всі завдання міліції, які перераховано в статті 2 зазначеного закону, включають і забезпечення безпеки дорожнього руху, і охорону громадського порядку [11].

Таким чином, функції Державної автомобільної інспекції визначено лише в відомчих нормативних документах [10], але вони також не передбачають участі в охороні громадського порядку та громадської безпеки. Разом з тим працівники Державної автомобільної інспекції беруть активну участь в охороні громадського порядку та громадської безпеки.

Не можна вважати, що це відбувається на громадських засадах. Перш за все основними завданнями всіх працівників Державтоінспекції, які відображені у “Положенні про Державтоінспекцію МВС України”, є:

- реалізація в межах своєї компетенції державної політики щодо забезпечення безпеки дорожнього руху;
- організація контролю за додержанням законів, інших нормативних актів з питань безпеки дорожнього руху та охорони навколишнього середовища від шкідливого впливу автотранспортних засобів;
- удосконалення регулювання дорожнього руху з метою забезпечення його безпеки та підвищення ефективності використання транспортних засобів;
- виявлення та припинення фактів порушення безпеки дорожнього руху, а також виявлення причин та умов, що сприяють їх вчиненню [12].

Як видно з цього документу, до завдань Державної автомобільної інспекції не включені безпосередньо питання охорони громадського порядку та громадської безпеки. Проте питання забезпечення безпеки дорожнього руху та охорони навколишнього середовища є частинами забезпечення громадської безпеки, і, відповідно, працівники Державної автомобільної інспекції виконують завдання з охорони громадської безпеки.

Щодо громадського порядку, то виявлення та припинення фактів порушення безпеки дорожнього руху та виявлення й ліквідація умов, що сприяють їх вчиненню є також одним із важливих напрямів охорони громадського порядку.

Крім того, працівники Державтоінспекції беруть активну участь у проведенні заходів з охорони громадського порядку при проведенні масових заходів, що передбачено спеціальними планами охорони громадського порядку.

На місцях, тобто на рівні районів, працівники Державної автомобільної інспекції входять до складу оперативних груп, які працюють за напрямом охорони громадського порядку та громадської безпеки.

Таким чином, працівники Державтоінспекції беруть безпосередню участь в охороні громадського порядку та громадської безпеки. Проте є певні організаційні та й нормативні проблеми, які стосуються визначення обсягу діяльності Державної автомобільної інспекції у сфері охорони громадського порядку та громадської безпеки.

На нашу думку, існує необхідність більш чіткого визначення повноважень Державної автомобільної інспекції, особливо в законодавстві щодо надзвичайного стану, воєнного стану та інших ситуаціях, коли працівники Державної автомобільної інспекції повинні працювати разом із іншими працівниками міліції в питаннях охорони громадського порядку та громадської безпеки. З іншого боку, постає необхідність нормативного закріплення повноважень інших служб міліції в питаннях забезпечення безпеки дорожнього руху. Особливу увагу в цьому випадку необхідно звернути на досвід поліції зарубіжних країн, де питаннями охорони громадського порядку та громадської безпеки займаються всі працівники поліції.

Мабуть, немає необхідності встановлювати чіткі рамки діяльності Державної автомобільної інспекції у сфері охорони громадського порядку та громадської безпеки й реформувати зазначену службу, як це було запропоновано в окремих нормативних документах. Проте окреслити основні шляхи взаємодії працівників Державної автомобільної інспекції та інших служб в охороні громадського порядку та громадської безпеки необхідно.

Розглянувши порушену проблему, ми дійшли висновку про необхідність проведення ряду заходів, спрямованих на активізацію діяльності працівників Державтоінспекції в питаннях охорони громадського порядку та громадської безпеки. Серед них, зокрема, можна визначити такі:

чітке визначення в законодавстві та підзаконних нормативних актах межі компетенції Державної автомобільної інспекції у сфері охорони громадського

порядку та громадської безпеки. Це стосується насамперед забезпечення безпеки дорожнього руху, автомобільних пасажирських та вантажних перевезень;

стимулювання розроблення програм заходів зі зменшення шкідливого впливу дорожнього руху на довкілля й людину та посилення контролю за виконанням таких програм працівниками Державної автомобільної інспекції;

оптимізація структури Державної автомобільної інспекції з метою збільшення чисельності її працівників, які безпосередньо працюють у сфері охорони громадського порядку та громадської безпеки;

узгодження окремих норм національного законодавства з міжнародними стандартами щодо конструювання, допуску до використання, експлуатації та утилізації транспортних засобів, з метою зменшення порушень прав учасників дорожнього руху;

створення загальнодержавної автоматизованої бази даних про видані посвідчення водія на право керування транспортними засобами, зареєстровані транспортні засоби, порушення правил, норм і стандартів у сфері дорожнього руху та осіб, які вчинили такі правопорушення;

створення єдиної загальнодержавної системи навчання населення правилам дорожнього руху та попередження порушень у цій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про дорожній рух : Закон України від 30.06.1993 / збірник нормативно-правових актів, що регламентують діяльність Державтоінспекції МВС України у 3 ч. Ч. 1 / кол. авт. ; за заг. ред. С.Г. Коломійця, С.М. Протченка. – К., 2009. – 700 с.

2. Про перевезення небезпечних вантажів : Закон України від 05.04.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Про автомобільні дороги : Закон України від 8.09.2005 № 2862 / збірник нормативно-правових актів, що регламентують діяльність Державтоінспекції МВС України: у 3 ч. Ч. 1 / кол. авт. ; за заг. ред. С.Г. Коломійця, С.М. Протченка. – Л. : ДЮІ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. – 2009. – 700 с. ; Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. *Гусаров С.М.* Адміністративно-правові засади державного управління безпекою дорожнього руху в Україні: дис. ... кандидата юрид. наук 12.00.07 / С.М. Гусаров. – Х., 2002. – 180 с.

5. *Долгополова М.М.* Управління загальнодержавною системою забезпечення безпеки дорожнього руху : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / М.М. Долгополова. – Х., 2002. – 180 с.

6. *Подолька А.М.* Адміністративно-правовий статус Державної автомобільної інспекції МВС України : дис. ... канд. юрид. наук / А.М. Подолька. – Х., 2004. – 194 с.

7. *Гуржій Т.О.* Адміністративно-правова кваліфікація порушень водіями механічних транспортних засобів правил керування : дис. ... канд. юрид. наук / Т.О. Гуржій. – К., 2005. – 191 с.

8. *Єгупенко В.В.* Заходи запобігання та припинення адміністративних правопорушень на транспорті органами Державної автомобільної інспекції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / В.В. Єгупенко. – Х., 2008. – 236 с.

9. Положення про Державтоінспекцію МВС України: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 № 341 / збірник нормативно-правових актів, що регламентують діяльність Державтоінспекції МВС України у 3 ч. Ч. 1 / кол. авт.; за заг. ред. С.Г. Коломійця, С.М. Протченка. – К., 2009. – 700 с.

10. Про міліцію : Коментар Закону України : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. Є.М. Мойсеєва. – К. : КНТ, 2010. – 304 с.

11. Положення про Державтоінспекцію МВС України : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 № 341 / збірник нормативно-правових актів, що регламентують діяльність Державтоінспекції МВС України у 3 ч. Ч. 1 / кол. авт. ; за заг. ред. С.Г. Коломійця, С.М. Протченка. – К., 2009. – 700 с.

Отримано 10.08.2013